МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Гіалгіай обкома, Нохч-Гіалгіай АССР Лаккехьарча Советен Министрий Советен орган. Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

ЕРА 1 АПРЕЛЬ 1965 шу № 39 (4052).

Мах 2 коп.

ЮРТБОАХАМ ДЕГІАБОАЛАБАРА ПРОГРАММА

КПСС Центральни Комитета Пленум уях деношка йистеньнай. Цо йийца а йийна къоабалйир нох. Л. И. Брежнева доклада тІа белгалъяьха КПСС ЦК Президиумо оттаяй юрта боахам дІаде дегІабоалабара хьакъехьара мероприятеш. Берригга хьажьа боахам дегІабоалабара а хьахьегамгой валара хьал тоадара а бокхха лоарХІам болаш я ца дешах лаьца Пленумо тІаийца решеннеш. Уж дег тІара къоабалъю боллхошен колхозхошен, интеллигенце — берригга советски нах.

Хоттаяй ца, КПСС ЦК октябрьскин нояберьскин Пленумашкахьа тІехьаГІа вай парте мел организаторски политически балхан дьаьл. Партийни, советски, профсоюзни, комсомольски органаш хьаара ленински принципаш юхаметтаттаяй, промышленнин юрта боахамен организацешта юкъе елла хинна юкъ дІаяьккхий. КПСС Уставо маяхьара я хІанз партийни органий структура. Долче, хІанз хьахиннад партийни организацей болх лерттІа діабаьхьара эша хьалаш.

Вай парти дилла а хиннай юрта боахам дегІабоалабара чІоагІа терахь тІаболхийташ. ТІехьхьарча шерашка дикка шердаьлар хІаманаш дІаюв лаьтташ, дукхагІа чуккихьай юртбоахама продукташ. Цхьабакъда, нагахь санна 1953 шера сентябрь беттА КПСС ЦК Пленум хилча денз 1959 шерага кхаччалца йолча хана юрта боахам дикка дегІаХхан хиннабале, цул тІехьагІарча хана лоаламе дегІабеначбан из. Цун бахьан за социалистически производство дегІаяра керттера законаш телхадар, колхозахой, совхозий болхлойн общественни боахам дегІаболабаб гІертарбола гІулакхаш вІаштІехьа иа дахар, субъективизм совъялар.

Еррига экономика дегІаоалаяьрга дІаІаХийтача ахчаХ 11,3 процент 1954—1958 шерашка юрта боахама эшача гІулакхашка дахийтаг, хІаьта семилетка латтолийн цифрех 1959—1965 шерашка юрта боахам дегІаболабарга дІаІаХийта лийрХІар хІалкъ боахамга дІаІаХийта лийрХІачун 7,5 процент мара дацар. Лоха зар юртбоахама продукцена оттаяй хинна маХхан, хІаьта юрта боахама эшача промышленни товарий маьхлан гаьвина лаьхьІа дар. Цу гІулакхаша лоарХІо юрта боахама рентабельность, дерттІа вІаштІехьхьаГІапар колхозийн совхозийн воспроизводство. Доккха зе дора колхозаштен совхозаштен кулгалду органаш кастката эргайаьхьан хуннаро.

Пленумо белгалдаьлккхар хІанз йолаш йолча юртбоахама продукции кийчьяьрен эцарен практика а совхозийн колхозийн производство дегІаяра эша хьалаш вІаштІехьдоалийташ ца хидар. Боахамий кулгалхой, специалистий, берригача юртарча къаьхьегамхой инициатива юхаеттар агротехника, дІадувча лаьттай структура, хьайбаш зеладара, кхача зешай хьакъехьа телаш хиннача іалымате дуккхача шаблонин указанеша а. Дукхача боахамашка севообороташ телхайора, лаьттанцара балхий культура лаьхьара, лаьтта тоадара, хиш дехкача лаьттаех нийса пайда эцара бокъонца оарцагІбалацар. Бокъонца боахо ящар колхозийн совхозийн кадрай, дукхача моттигашка специалистий знанеш а опыт а лаьрХІанар, техниканеи хьалха латтача опытан карагІдьяннарех лерттІа пайда эцанар.

КПСС ЦК Пленумо белгалдаьлккхар колхозийн совхозийн производство дегІаболаьар коммунизм хьалъечча іалымате боккха лоарХІаме гІулакх хилар из чакхдаккхара еррига парти а деррига халкъ а оарцагІдаккха деваш хилари. Партийни, советски, боахама органий лоарХІамеГІара деккар да, яьнна Пленума соцам тІа, юрта боахама кулгалдеча дувлийта гІалаташ сиха тоадар.

Колхозийн совхозийн экономика дІаХо чІоагІьярнан юрташкарча къаьхьегамхой болх бе безам хургбола гІулакх вІаштІехьхьакхаран парте белгалъ мероприятеш кхочашъера дилла лоарХІаш дІаІаХийтаяй. Пленумо партийни, советски, профсоюзни, комсомольски органаш хьаара ленински принципаш юхаметтаттаяй, промышленнин юрта боахамен организацешта юкъе елла хинна юкъ дІаяьккхий. КПСС Уставо маяхьара я хІанз партийни органий структура. Долче, хІанз хьахиннад партийни организацей болх лерттІа діабаьхьара эша хьалаш.

Вай парти дилла а хиннай юрта боахам дегІаболабара чІоагІа терахь тІаболхийташ. ТІехьхьарча шерашка дикка шердаьлар хІаманаш дІаюв лаьтташ, дукхагІа чуккихьай юртбоахама продукташ. Цхьабакъда, нагахь санна 1953 шера сентябрь беттА КПСС ЦК Пленум хилча денз 1959 шерага кхаччалца йолча хана юрта боахам дикка дегІаХхан хиннабале, цул тІехьагІарча хана лоалама дегІабеначбан из. Цун бахьан за социалистически производство дегІаяра керттера законаш телхадар, колхозахой, совхозий болхлойн общественни боахам дегІаболабаб гІертарбола гІулакхаш вІаштІехьа иа дахар, субъективизм совъялар.

Еррига экономика дегІаоалаяьрга дІаІаХийтача ахчаХ 11,3 процент 1954—1958 шерашка юрта боахама эшача гІулакхашка дахийтаг, хІаьта семилетка латтолийн цифрех 1959—1965 шерашка юрта боахам дегІаболабарга дІаІаХийта лийрХІар хІалкъ боахамга дІаІаХийта лийрХІачун 7,5 процент мара дацар. Лоха зар юртбоахама продукцена оттаяй хинна маХхан, хІаьта юрта боахама эшача промышленни товарий маьхлан гаьвина лаьхьІа дар. Цу гІулакхаша лоарХІо юрта боахама рентабельность, дерттІа вІаштІехьхьаГІапар колхозийн совхозийн воспроизводство. Доккха зе дора колхозаштен совхозаштен кулгалду органаш кастката эргайаьхьан хуннаро.

Пленумо белгалдаьлккхар хІанз йолаш йолча юртбоахама продукции кийчьяьрен эцарен практика а совхозийн колхозийн производство дегІаяра эша хьалаш вІаштІехьдоалийташ ца хидар. Боахамий кулгалхой, специалистий, берригача юртарча къаьхьегамхой инициатива юхаеттар агротехника, дІадувча лаьттай структура, хьайбаш зеладара, кхача зешай хьакъехьа телаш хиннача іалымате дуккхача шаблонин указанеша а. Дукхача боахамашка севообороташ телхайора, лаьттанцара балхий культура лаьхьара, лаьтта тоадара, хиш дехкача лаьттаех нийса пайда эцара бокъонца оарцагІбалацар. Бокъонца боахо ящар колхозийн совхозийн кадрай, дукхача моттигашка специалистий знанеш а опыт а лаьрХІанар, техниканеи хьалха латтача опытан карагІдьяннарех лерттІа пайда эцанар.

КПСС ЦК Пленумо белгалдаьлккхар колхозийн совхозийн производство дегІаболаьар коммунизм хьалъечча іалымате боккха лоарХІаме гІулакх хилари

ПАРТИЙНИ ВАХАР

Политически дешара лоархіаме дакъа

Город Грознеча депо партийни организацие лоархіам 6 ой л а ш опыт Іовлй гойтара. Айгтанк вішатіехъхьаннхара дакъле. Из ди ка хоатуп да нуи цехййка хьаатеха лоархьчаа пиахтайка, лоузнгашка, транспоранташка хьежачча.

Грозненски вагонни депо - коммунистически къахьегама предприяти — гоодеж хьалха латта-рех предприяти я. Цун коллективо укх шера дежкий декхарашт оттаадьл шийна хьалхашка. Цу декхарашка хьежжа вішатіехъ-ЙЙКХА Я, дукхагІЙа дакъле, депора ергина гойтара агитаци я.

Хоза кийчъль я комсомольций сийлен аллех. Ухкама лаьхьхіа кийчдьчча улгаш тІа йідаь хьалъоттаадь латт керда толамаш дахь къахьегамхой тІаьхьеаш доіа лоузнгаш, хІара болх беш волчунна лоархіам продукци арахецара, мехіадьхта сийрдача продукташца цистернашш кийчъара, семилетка шерашка продукци арахецІга лаьхьдаларца хетаь йола диаграммаш, производства культура лаьхьара, коммунистически къахьегама болам шербара пІехьеаш йола лоузнгаш.

Кіезнга діахо ваьлча коммунистически къахьегама промышочи цех я. Промышленций вахар, гІулаьхьаш дика хьалъеьхьаш ухкаа гойтара агитацие. Цеха хьоахаий доска тІарча цифраша хьакойт мастераш Дзжботайнов, Сердюков, Балыкин, Смелов, Овсянников керте латтача сменаша март бетта план тІеххьокашъеш хилар, хІаьта цеха коллективо март бетта хьалхарча 15 ден план 55,9 процент ткоачашъьйІга.

«Ухказа болх беш я мастера нов. Балыкина кунтадер коммунистически къахьегама смена», аьнна тІаьздаь уьт доаІ лаьхьеьхьа. Цунна ла гьаьна доаІцаш доаІ социалистически декхарашт хьоачаІце промышлийцкаш тІаьхьеаш доіа лоузнг.

Чархий цех. Укх шера лаьхара социалистически декхарашт тІийІца я цеха коллективо. Хоза кийчаьл ухказа общеполитически а ихрамазен а техникан коллективо хоадамбоІдаш доаІча декхарашт хетадь а доіа лоузнгаш. Цу коммунистически къахьегама комсомольско - кагирой коллективо шийл дика ІІулаьхьаш за: брак йоцаш болх бе доІ лейнад цар. Брак йоацаш болх беча сменаш телаш ца байрахкилг а я цеха.

Ремонтин цехе доалл «Ер коммунистически хьисанс да», яха стенд. Из хетаьлаь ух деннашта: «Техника Іомаш наха», «Техника сомаьдаьр ю», «Социалистически а ойла отличник» (ремонтнийй бригадира нов. Матека балха опыт), «Рационализаторий бригада».

Депо партийни организацие хаддаиза йоахо ю гойтара агитаце, хан-тІаннйка из кердайбаох. Цу лаьхье керттердар да дукхагІа пайда барбоІчча тайнара. гойтара агитаци нийсье гІерташ хилар. Дика лагадеІа хІама да вагонийн депо ІІа-ЙХа кхувла «Крокодил». Из я подставка тІа а латташ аьшка листах хьалхоІа а йь бісараша тоаьп. «Крокодил». Цунна лийке ІІолла йідаь да лаьхьа: «Що долчара діагІоргььл со Іоаьгіаш йола порядок ацца». Аьм дезаьп да из шоай болча «ешка» цо ха, бригада, смена болхлой махьлаьа дагІа, цунцара кьаста ГІерташ, шоай къахьегамга гІулаьхьаш тоаьс, производства культура лаьхьеьхьа гІерташ хулга.

Электроэнергий хьоара, вагонаштта ремонт ярга ДІаБоІа мах лохбара вагонийкаш тІаьхьеаш да ремонтин цехера кхидоІа лоузнгаш, тІаьхьеаьмаш.

Краснй угловодорода «Къаьбега» хьалха латта методаш» яхача стенда тІа хьаьхьеха я осмотрщикий Гришенко, Сабатовича, Маначевай, Соломинцовай, слесара Шаргородскае балха опыт. Депо коллективна къахьегама тоаьчеь йола диаграммаш тІаьйолаш а я ухкаа цхьаьхьа стенд, керлачь техника моделаш тІаьйола стенташ. Лаьрхіа кийчъьчъа вигрина тІа латт депо коллективана тайп-тайнарча хана тайнна сийлен грамоташ, цунна коммунистически къахьегама цІи ілара мандат.

Вагонин депорча гойтара агитацие юкъе лоархіам болам волчунт діаІоаьп коммунистически къахьегам баьхьаьнг доаттаьчь яьхь хетадьчь лоузнгашца, диаграммашца.

Берда къахьегама толамаш дахь къахьегамхой тІаьхьеаш йолча гойтара агитацие хьежжа, дь карагІдьлнарадьп дуьнцан плаьнташ а да ухказа. Семилетка шерашка 54 процент лаьхьеьнарш вагонашта ремонт ечя къахьегама обсарде, 154 процент дукхагІа ремонт ю вагонашта.

Иштта партийни организацие хІара денна терко а еш, доагІа-ча беса кулгаІ а деш, таханарча дей декхарашца юкъаь Іашвішіехьаьккхача гойтара агитацие йайда боаІ: керда толамаш дахь къахьегамхой тІаьхьеаш, цар политически а къахьегама а хьинар айду.

Цхьаьбакъа, наггахь юкъара лозунгаш, призиваш а йийсу лепо территоре, цехашка. ХІаьта цхьаьйочий диаграммаш тІара, лаькатан тІара цІерашн керда хІаьтіа я. Уж ихоачамбоІдарца ДІаДаха, гойтара агитацин керлаькхха оттаьн план ихоачашъе йолаеннай депо партийни организацин.

С. КОТИЕВ,
КПСС Грозненский горкомин инструктор.

ДУВЦА ОТТАДАЬД ЛОАРХІАМЕ ДОШ

КЕРДАЧОА—ШЕРРА НИКЪ

Дукха ха йоацаш «Сердало» газета тІа кепа теха аралыкнаьр «Грознефтехимзаводы» объединение производственни отдела начальника нов. Рудаева «Падамех хьахул... тоннаш» яха статья. Цу тІа дувца оттаьхьар чІоагІа лоархіамен ший ханнахьен оттадь хоп да. Химически продукташ дукхагІа арахецара, материальни ресурсаш, бедал, реагенташ, кІезнгаІга йоаррйолаш болх йіадійтехьбаьхтаран чІоагІа къовсам доаттабу комбината боаІоІша.

«КІезнгьергьа вай йовш йола бедаьл продукташ» яхача девізах болх беш я тха комбината коллективо. Цунга хьежжа лоагІга хуьл арахецара продуцца діадолар.

Химически технологена кердадар юкъедахьара е арахецара продуцца діабода мах лохберболаш болх вішатіехьбаккхара беррйга низ тІабахийта къахьегаш я комбината коллективо.

Масала, фенолан ацетонан лаьрхіа бедал арахецна № 16 йолча цеха коллективо ятара хьалха діаІолабйр кхоьеьн іоухаш йовш йола продукци кІезнгьара. Нагахьа продукци іоухаш йовш йола моттиг гучаьлъча из дош дунца оттаду.

Бедаьл продукташ кІезнгаІга йойтара керда мероприяти кийчеча хьинарг дакъа лоаи цеха хІара рационализатора, новатора. Продукташ ца йойтара керда мероприяти. кийчьлъй цеха: воздушкашца тІа хьалъьлъ рассольни холодильникий установка, цу гІулаьхьа вішатіехьдалийташ цехерча фена гаа хургІоаьцаш гІулаьх де; йоккхаІгІа диаметр йолаш расширителаш оттаьлй, гаушнителашка ІІолла йоь газаш йовргйоацаш гІулаьх хиннах йоь. Хьалха діаІахача хана нейтрализацие колонна цІенйора ловушка чу, цудухьа духха иэопрепидбензин довш моттиг нийслора. ХІана колонна цІенъю дуухьаца цу гІулаьхьа лаьрхіаче емкеста чу, цудухьа хьаьха йовш хиннна продукци йовш хІаьз.

Діадахача шерашка іаваражкиномин пасесашкара продукташ конденсатана діа а ухаш йовра. ХІанз шига ца санна йола 10 пасес хиІадй, дикка кІезнгьеннай йовш йола продукташ. Кастта кхы а бархІ пасес хурдагІга.

Теркал на ешаш йиташ пасесей сальникашка ІІолла йовш йола продукци а. Сальникашка ІІолла іоухаран тІадамаш кара дац, цудухьа йовргьыщ цига продукци ьйина хетадала тарру. Вакъа, тІадамех хьахул тоннаш. Из кхоачамбоІдар йолаьхьа ІІолча дакъаьхара цеха механика П. И. Камышникова керда конструкци кийчйир. ХІанз іоухаш йовш продукташ. Цу пасесйолча мероприятеш паччахьалкІеннна дика пайда баьб.

Продукташ кІезнгаІга йоаррйолаш болх дина кІаштіехьбаьккхаб № 17—18 йолча цеха болхлоша а. Эргальккхай химически технологи, лаьхььйй арахецача продуцце дикал. Цига дика къахьлійтар комбината центральни лабораторе боаІоІша.

Цхьаьнна № 18 йолча корпусе кІезнгаца пхи процент мара фенол ца дуттаьн діаІкъоастадора из, хьаьхоастадьчь фенол шоазлагІа чакхдаккха діадохийтар № 17 йолча цехе, цу гІулаьхьо техна-йіора технологически режим, юха а кІуъ хьаьхулар, цудухьа дуухьа продукташ йіора. ХІанз из ихоачамбоІдар балха юкъера діадаьккхад, кхоо дуухьа тоннаш продукци.

ДукхагІа да арахецна товарни фенол, цхьоаларІга сортах а я арахецна продукци. Цудухьа шоазлагІа чакхъьккхха езаш хилар продукци.

КІезнгаца диструбие технологи процесех хуьнцарх торо хІилар біаььн тоннаш фенол кходе. Иштта технологи хуьца а хуьнцан, арахецна продуцце дикал лаьхьярах цеха коллективо шера паччахьалкхенна бу пайда 4 біаьз ааьр сом аччаьа.

Йовш йола продукци кІезнгьара дукха болхаш дьлъ № 32—91 йолча цеха болхлоша а. Укх шера ян. Дорошина, Мочалова, Боуздена ённача предложеннех хийцар аппараташка продукца яра схема, цу гІулаьхьо дика кІезнгьаьь довш йола этилен. Керда конденсатор оттаьрах кІезнгаІга зов спирт. Нов., Резниченкое еннача предложенех колонной кубах спирт къаькоастадара схема хийцай, лохаІга я спирта температура хІанз, воздушкашка ІІолла зов спирт кІезигденнад.

Ректификации товарах фузельни хица іаухаш зовш зова спирт кІезнгдеьар 3—4-эза. Цу методах шера кходу спирт 6 ааьр сом мах болам да. № 32—91 йолча цехе ешча еннрача мероприятеш паччахьалкхенна бу пайда біаььн ааьдаш сомаш да.

Продукташ ихомбара болх дика віаштіехьбаьккхаб № 7 йолча цехе а. К. С. Орехова еннача предложенех «вхийташ йола пасесий ЧІокгаш хийнар. Из паччахьалкхенна пайда бир бетта 908 сом хІара пасеса діаорхіам. А. Н. Черновски Волковен еннача предложенех аппараташ ремонт е совшаььчуг тІеьхьаІга, газ компрессорашка діаччйохийт, хьалха из аланца йоагийтар. Цу гІлакхо комбината бетта бу пайда 1540 сом да. Иштта бокхка мах бола предложени балха юкъейхьар М. М. Фелченкое а. Цо еннача предложене шера бу пайда 34600 сом да. Бедаьл продукташ на йойтара иштта кхы а балхан деи да цехашка.

В. КУРБАТОВ,
аппаратчик, тха штате воаца корр.

Грозненски № 2 йолча хІамаш тегача фабрика яьлдаІгІа участка коллективо дикача къаьстьгаьа толамашца чаккхьькхар хьалхара кварталл. ХІамаш тегара кварталца пхи 25-ча мартта хьоачашъьйІ участка болхлоша.

Цхьоаларіга май сийна валовни продукци арахецара бих бетта план 20-ча апреле хьоачашъе лерхІ участка болхлоша. Укх деношка къаьстта дика хьалхьгаІ да из. Евдова, М. Новикова, Пафилова, хьхьарашъ. Царех іІарне сменни норма 115—120 процент хьоачашъю.

Суурта тІа: участка мастер М. Новикова, Х. Евлоева.

И. Пляйса сурт.

АГРОНОМА ХЬЕХАМ

МИШТА ДІАЕ ЕЗА КОАРТОЛАШ

Е шийла а е тІехьхьяна йіаІха а йоацаш ікъкера тІуна климат хьаргодолаш культура я коартолаш. Коартолаша чІоагІа новкъа хуьл, къаьстта а коартолий бурнгаш хьахила йоаІеннача хьа, лаьтта дехьа хилар, лаьтта а фо а сов діайха хилар. Нагахьа санна коартолаша новкъа хуьл уж хьалаш іІаьдкъа коартолаш хьа йіаІаьнна эсалгІа а йола, хІаьта хьаьнна рг эсалгІа а хуьл. Нохч-ІІалгІай республике коартолаш дика хьувкъа йіиш яц яхилгдац из. Вай республикерча дукхача колхозийн совхозийн коартолашца балхан кхетамца лелаьча хьалха латтача кхьаьстаьн ер ешаш ца ешаш а; дергІа лелаш хьача тІа йайца а коартолаш дика хьувкъе йіиш хилар.

Масала, еррнгача производственни управлене юкъера лаьрхіа-ча хІара гектара тІара біаьсти діайійнача коартолех 72,5 центнери аьхки йіийнарех 83 центнери мара ца йіккхача метте. Сунженски района «Победа» яхача колхозеча Донецков Ивана 25 гектарах хІаранне тІара 161 центнер коартолий йіккхар соаХха, хІаьта «Красноармейский» совхоза бригадира Зелиманов Бахас — 10 гектарах хІаранне тІара 95 центнер йіккхар.

Кіалха лета коартолий бурнгаш дегІаьккхара эгтара дикалгІа йола лаьттан температура я йіоаІ хала 15—17 градус, хІаьта коартолий йіІ. лаьца дегІаьрах эгза тохарах дикагІа йола фона температура—20—25 градус йіоацаш. Гуннаш хьахила доладеннача хана а цкъаза цуі хьалхарІа а йіоаІ лу коартолаш лата. Нагахьа санна коартолий бурнгаш хьахила йоІаеннача хана лаьттан температура 25—27 градусал тІехйолде, коартолаша дегІаьхьийтар чІоагІа іохаккет, хІаьта нагахьа санна из температура 29—30 градусагга діаьхьачча шіендеиг сон цар дахьь дегІ.

Нохч-ІІалгІайчен хьалашка коартолашта эпшш йолча лаьттанцарча а фенарча а температура хьисан дика, ІІайійнача коартолашца эгтара дикагІа дегІаьхьаш ер шіи ца я: біаьстан-аханарча юкъагІа — майи шиен бетташ, гуйран юкъагІа—августах тІехьара ах бутти сентябрь бутти.

Вай республикерча колхозийн совхозийн практикех а паччахьалкхен сортеш участкашца дукхача шерашка баьхьачча ер мах я гучаьдьаьнад коартолаш заТИЛГА А УЖ ДЕГІАЬОАГІЙЛИЙ З ЭГТАРА ДИКАГІА УЖ ХАНАШКА УЖ ІІАЙІЙЧА ХУЛИЛГА: Грозненски районе бІаьсти діаьорах — 2—10 апреле, аьхки юврашт — 2—9 июле; Сунженски Наьсарени районашка бІаьсти діаьорашт — 17-ча апреле дезнз 1-ча апреле хІаччалца, аьхки юврашт — 4—12 июле; Ведени, районе—24-ча апреле дезнз 14-ча мае хІаччалца.

Коартолий хьувкъашца совдаХара бокхка лоархіам болаш да діаІоаьш йолча коартолашца хьалхе а діаелеха эІигг тохийтІга. Иштта эІигг тохийтІга ДІаІійнча коартолаш 10—12 ца хьалхарІа хьаьлІаІга тарру. ІІІайхсен сийрдеи поменене хилча аттта зе йіиш йолаш ІІулаьх да діаІоьча коартолашта эІигг тохийтІга. ДІаелеьха бутт хьалхарІа діаІоалде деза эІигг тохийтІга.

Коартолашца эІигг тоха йолаалаца 15—18 градус йіоьхал аІигг ела помещене, хІаьта эІигг тоха йоІаеннначуа тІехьарІа из температура 12—15 градусгга хІаччалца лотйойлигг. Сома, онх долаш, дукхха а овлаш хеца беташ йоалхаш, 1—1,5 сантиметр діаьха хила деза діаьоча коартолашта теха эІигг.

Хьайоала коартолаш дукхагІеьзга хилар, ненагІча тьаьле гектара тІарча коартолий гуннй дукхалга хьежже хуьл. Тохкам а беш дукхача шерашка баьккхача зеЖах гучаьдьаьнад іохььаьца діаІоьш йола коартолаш листа ювш хилча хьувкъашкам алсамдоаьш хилар. Коартолий бурнгаш кастагІа хьахилара, цар сеХаГІа дегІдара, кхаьмал духьхагІа доаллаш ца хилийтара эпшш дола ТьаІаш хьахул коартолаш листа ДІайійча. АІхха хиш дехкача лаьтташ тІа біаьсти діаІоьш йола коартолаш мара ец листа діае езаРШ.

Діаьоьш йола коартолаш кийчъ-ІІра хьакъехьа а ала доа сона масеех дош. Айт йоаллаш ер ер юкъера ІІа а хьоастеаш, боьхьо-ца харжа еза діаІоьш йола коартолаш. Коартолаш хоржача хана йоккхагІа яраш шоаш кагеГІа яраш шоаш хургІойлаш ух кьоастагр а бокхка лоархіам болам да. ЙоккхагІеи кагеГІеи коартолаш шо-шоаш кьоастаьь хилча уж дукхха а дикагІа діаІоьш машинаца. Коартолаш діаІоьча машина тура ІоъаРа хьекача пескаца дика хьалацад 80 грамма йоккхагІа йола коартолаш, хІаьта дар новкъарле ю вож коартолаш а хийца ІоъаХара, тІаккха коартолаш да ца юш йоккъаш йоккхийг.

Коартолашца ие деаача болхий эргалонан теркал а еш, колхозийн совхозийн агрономаш дехкарийла ба агротехнически дикагІа йолча хана а дика а коартолаш дІаера шоай беррйга низ тІаьбахийта.

К. СТРОЕВА,
юртбоахама продукташ яхарен кийчъьрен министерства агроном.

КЕРДА ХЬАЙРА ЙИЛЛАЙ

Шаьла венача саго теркал ца е йіиш ер юрта юкъке лаьтта ягтара лаьхагІа йола здани. Цеча кирпичкан бетта лаьхха болх из тІара йола хьалхарчен хьайра чуулаш ба. Из хьалхьаьй бахача наьха гІулаьх дикагІа дар духьа, шоай ялат ахьа царга торо хиЙийтар духьа.

Дахаьдаш хьаьра коа чуулаш арахулаш лаьтт ахьатт етта йола грузовой автомашинаш: городагахьа ІІІаулараша кхуьхар хьаьр ца, городера хьаьрауараша кхуьхар — ІІІа.

Хьайра хьалъьй аьнна 5200 тонн чуулаш ялатий механизированийн склад я. Цхьаьбакъа, цун совгІа, кхы а хьалъе лерхІ ялатий механизированийн йіиш склад. Хьаьта иштта, йолаш йолча йиъ вальцовн станокал совгІа хьалъе лерхІ кхы а йиъ вальцовй станок, вешта аьлча, хІанз денен йийсаниен 80 тонн ялат мара охьаьн йоацаеча хьаьра яьш 150 тонн охьалургйолаш совбаккха лерхІ.

Де дезаьш балхаш іаІальмате дукха ІІа, цхьаьбакъа, царна а кертердар машиннийх биллара болх ба. Из биллаьа беш кхо километр гаьна — цементни заводера тушкаш кхаччаІца. Ховш да, мухьаьш автомашиннаш кІуьхьачуьл повздаца кхуьхьаьн хилча даргІа хулга. И. ЗАНГАЕВ,
Шаьларча паччахьалкхен хьаьра лабораторе заведующи.

Сийлахь - йоккхача Коталон 20 шу дизарга

— Хьадагалийца хІамаш сел дукха а дац са пьесаца. ХІанз сб лелача улицашка ІІолла лийннача турпІалаш са уйла тІаьзар тамашийна йоккхача міарах, чІоагІача деваьл, вай йіеиита мутІаьха хиларо.

Цу бирсача шера аьхха цхьан Киевера а тІом болабеннача хьайхара бетта а добровольшан а хинна фронтен партизанский отрядашца ваьхар 52 ааьр саг. Царех дуккха баРаш тІем іа міайчаш іоаьхьалаь, гестаповски набахтеначка лийтар. Лийтар цІаккха лергІойаца сийле а йоаккхаш.

Дийнд баРашта боаь уж, дагаболгІа, кІезиг-кІезига гуддеш вішашгІдетт дар вахараш къовсамаш мел ЙОЛА ХІАМАШ... Киев йотача тІеххьарча сарахьа Украина парте ЦК цун секретара Бурмитренкое тІийцар корта сабаре зІаммга саг Сергеенко Иван.

— Хьо, — аьлар секретара—подпольe ваха веза. Тахан дена дІа хьо—запасной Киевски подпольн обкомен секретарь, цхьаьбакъа, гІулаьхьаш чакхдаьн воллаьрга хьо хьалхарча ІІІаулараша кхуьхар хьаьр ца, городера хьаьрауараша кхуьхьар — ІІІа.

Хьайра хьалъьй аьнна 5200 тонн чуулаш ялатий механизированийн склад я. Цхьаьбакъа, цун совгІа, кхы а хьалъе лерхІ ялатий механизированийн йіиш склад. Хьаьта иштта, йолаш йолча йиъ вальцовн станокал совгІа хьалъе лерхІ кхы а йиъ вальцовй станок, вешта аьлча, хІанз денен йийсаниен 80 тонн ялат мара охьаьн йоацаеча хьаьра яьш 150 тонн

Берда къахьегама толамаш дахь къахьегамхой тІаьхьеаш йолча гойтара агитацие хьежжа, дь карагІдьлнарадьп дуьнцан плаьнташ а да ухказа. Семилетка шерашка 54 процент лаьхьеьнарш вагонашта ремонт ечя къахьегама обсарде, 154 процент дукхагІа ремонт ю вагонашта.

Иштта партийни организацие хІара денна терко а еш, доагІа-ча беса кулгаІ а деш, таханарча дей декхарашца юкъаь Іашвішіехьаьккхача гойтара агитацие йайда боаІ: керда толамаш дахь къахьегамхой тІаьхьеаш, цар политически а къахьегама а хьинар айду.

Цхьаьбакъа, наггахь юкъара лозунгаш, призиваш а йийсу лепо территоре, цехашка. ХІаьта цхьаьйочий диаграммаш тІара, лаькатан тІара цІерашн керда хІаьтіа я. Уж ихоачамбоІдарца ДІаДаха, гойтара агитацин керлаькхха оттаьн план ихоачашъе йолаеннай депо партийни организацин.

С. КОТИЕВ,
КПСС Грозненский горкомин инструктор.

ТУРПАЛАШ ДИЙНА БУС

подпольнийн обкома хатар хиннилга бокъонца хьай дог тийшачуа тІехьа.

ТІаккха Сергеенко Ивана беза мухь ДІатІа а аййар. Ха хьаьнна подпольнийн обкома ЗІюре вішашгІтехар цо, хьалййра актив — ше санна, конспираце закономата эгтара хьалха ІІаІотабеннача, дукха ха йоацашш а тІехьа мутІарера хиннача наьхаь. Цуі тІехьаІга Сергеенко вийра.

ХІаьта Іаьан оаьш из вийна діаьхьаькхачуа тІехьаІга обкомо шийна тІехьаьйьхьа Киевщина йіотта районашка сийрдабаьнна лотабелар диверсей, партизанси хьаькъаьа ала.

Дукха ха йоацашш мара боьхьонца гучаьдаьнзар Сергеенко Иванен цун дотгаГІашен парте цІерах цхьаьдаш хьаЙІагІа бо боккха болх. Цунах кийккха яьдьаь партийни болхлочо Гулько Николая. Кастта арадаІрга из Украина политически къаьстьгаьа.

Из кийккха арадаІарга сатуьцаш ба вах. Шоай берриг турпІалаш болх. Меднвеевски партизанех цаі вер дувцаш яьхьна ту статьый мутІаьрата юкъейийьар. Статьйй автор вола Грачев — из Кузнецов Николай ва.

Киевски музеях сел мадарра дувц из, турпалех халхъ дагадеаГІаьрх дола дукха хІамаш укх чу вІашагІтехьа ходаьлдаь.

Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІема отдела заведующе — чІоагІа ичмаш долаш а балхах воаллаш а волча Кононенко Григоре-хІара денна музее кагирхошта харц справкаш телар. Профессор Давийнца ерсалгІа, кІезнгаца саго. Буйкона ниъаш даьд, ІІаккха лийна воллаьчьа а воалгаьаьш из. Хьуьжаьа собгаьта, ДІаІуьна шера юкъе тІаш ьъина вайна діаьвалар провокатор. Хьаьта профессора партизанаш лечара боаллаш хинна цун хирургически инструменташ ХІанз а музее ада. ХІара денна царга а хьежаш хлув ІІолла тІехьуьа ятаьн посетителаш, хІаьта царна деза да Советски Союза Турпала Бийко Петра вахарадра моллагІа дола хІаьа.

Царна ІІалла, цу витрина тІа—киевски комсомольий-подпольщикий листовка: «Киева гражданин а гражданкин а! Дукха ха йоацашш оаш цІаьхха а дийнад, советски рагнота ладуьгІар бахьаь долаш 6 патриота тоПаш техай аьнна. Царна тоПаш техай шоай хьалхьа сазара ладуьгІарах, шоай Дальенах дола бакъдар царна харах.

Вежарийи йижарийи! Немецки пхьарч кхер ІІІеча Зекара сийлахь-боккхачча коталенех дола бакъдар шоана хар. Цхьаьбакъа, тоПаш еттаьрах бакъдар делургдаш фашистшка!»

Листовка аьлькъа подпольщикий группана юкъе профессора Бийко ученикаш хиннаб ахаш дувц. Цар а йиштта, цо санна, курра дІакхиьхьа саГа цІи.

Талантаца яздаь партизана Медведева книжка арадаьлначуа тІехьаІга Советски Союзера берригача наха хеб цІи хІаьча разведчикийх Кузнецов Николаех дола хІамаш. Киевски исторический музее яа цар воДаьвь воалаьвьча инарал-лейтенанта фон-Ильгена петлицашн орденашн. Вещественни доказательство, оалаш йола хІамаш. Царна гьаьна йоацашш, книга іоаьхьана кІеІ хьаьхьа ехе реликвиьн: партизанскн газета тІара статьи. Цунна кІаІ кулг яздьар Грачев ва. Садетташ хуьл хало, захватчикашца ергІаьзаІ, гоамаІ я Прихозько Коля, медведевскн партизанех цаі вер дувцаш яьхьна ту статьый мутІаьрата юкъейийьар. Статьйй автор вола Грачев — из Кузнецов Николай ва.

Киевски музеях сел мадарра дувц из, турпалех халхъ дагадеаГІаьрх дола дукха хІамаш укх чу вІашагІтехьа ходаьлдаь.

Сийлахь-боккхача Дай-мехка тІема отдела заведующе — чІоагІа ичмаш долаш а балхах воаллаш а волча Кононенко Григоре-хІара денна музее кагирхошта харц справкаш телар. Профессор Давийнца ерсалгІа, кІезнгаца саго. Буйкона ниъаш даьд, ІІаккха лийна воллаьчьа а воалгаьаьш из. Хьуьжаьа собгаьта, ДІаІуьна шера юкъе тІаш ьъина вайна діаьвалар провокатор. Хьаьта профессора партизанаш лечара боаллаш хинна цун хирургически инструменташ ХІанз а музее ада. ХІара денна царга а хьежаш хлув ІІолла тІехьуьа ятаьн посетителаш, хІаьта царна деза да Советски Союза Турпала Бийко Петра вахарадра моллагІа дола хІаьа.

Царна ІІалла, цу витрина тІа—киевски комсомольий-подпольщикий листовка: «Киева гражданин а гражданкин а! Дукха ха йоацашш оаш цІаьхха а дийнад, советски рагнота ладуьгІар бахьаь долаш 6 патриота тоПаш техай аьнна. Царна тоПаш техай шоай хьалхьа сазара ладуьгІарах, шоай Дальенах дола бакъдар царна харах.

Вежарийи йижарийи! Немецки пхьарч кхер ІІІеча Зекара сийлахь-

«СЕРДАЛО»

2-ча сент. 1 апрель 1965 шу.

Грозненски № 2 йолча хІамаш тегача фабрика яьлдаІгІа участка коллективо дикача къаьстьгаьа толамашца чаккхьькхар хьалхара кварталл. ХІамаш тегара кварталца пхи 25-ча мартта хьоачашъьйІ участка болхлоша.

Цхьоаларіга май сийна валовни продукци арахецара бих бетта план 20-ча апреле хьоачашъе лерхІ участка болхлоша. Укх деношка къаьстта дика хьалхьгаІ да из. Евдова, М. Новикова, Пафилова, хьхьарашъ. Царех іІарне сменни норма 115—120 процент хьоачашъю.

Суурта тІа: участка мастер М. Новикова, Х. Евлоева.

И. Пляйса сурт.

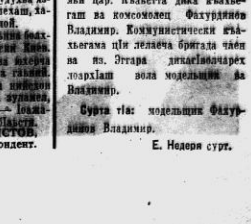

«Красный молот» яхача завода № 14 цеха болхлой хьинар, кварталца ІІлан а хинал хьалха йоаІеннаьь цхьаьна, Украине Бийлга, цудухьа йіадир по Киеве а. ЦІьаьхьа а лехаш, ІІалца хьтрза беза музей болхлой.

...ІІаР йоаллаш я ІІІозььйна болхлой, студенчески, пионерски Киев. ЧІоагІа тоПаш латт Днепрана ахерча кхаьмрча паркашца яГІаЧа ГІаьвий. Каста бІаьсти Киев. Наьхьа пийсен ГІулаьхьаш фашисташ ахьтаьнна, ахьтаьнна хуьлаьнна, ахьтаьнна — тушарал, вахар — ІІоаьлал котдьална тхьоалаГІа бІаьсти.

Михаил АМЕТИСТОВ,
АПН корреспондент.

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАШ

Денгара денга совдуца «Красный молот» яхача завода № 14 цеха болхлой хьинар, кварталца ІІлан а хинал хьалха йоаІеннаьь цхьаьна, Украине Бийлга, цудухьа йіадир по Киеве а. ЦІьаьхьа а лехаш, ІІалца хьтрза беза музей болхлой.

Владимир. Коммунистически къахьегама цІи лелаеча бригада чІен ва из. Эттара дикагІа йоаІеннаьь хьарХІаш йола модельшца ва Владимир.

Суурта тІа: модельщик Фатуллаев Владимир.

Е. Недеря сурт.

КПСС обкомӀн, Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрийн СоветӀн
ПАРТИЙНО-ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ТӀАХЬОЖАМА КОМИТЕТЕ

Халкъа тӀахьожам

ПАРТИЙНО – ПАЧЧАХЬАЛКХЕН ТӀАХЬОЖАМА ЛИСТОК

БЮРОКРАТИЗМ ЛЕЛАЯРАХ – БЕХКТОКХАМЕ

«Грозненфтеяжмаш» яьлча объединенӀе жилищно-коммунальн конторе ӀаӀа дӀенна поселенӀалашна хӀун, тӀайн-тӀайнера дехаргӀ дӀенӀ вешаран дуннаӀн письмоӀ, жалобаӀ, заявленӀаш ца.

Мичта ӀаӀн уггаа ма?

КПСС обкомӀн Нохч-ГӀалгӀай АССР Министрийн СоветӀн партийно-паччахьалкхен тӀахьожама комитетӀ баьчча тохкамо хьаьлкьадар, 1958 шера 2-ча августера «КъаьлгӀамӀ» письмоца, жалобашца, заявленӀашца хьаьӀара жизьчуе цӀенхаттӀарна хьаьчаьхьаьрг КПСС Центральн Комитета сонан управленӀен цунна карарча домуниуралеенӀкӀ дика кхочаьнбеш ца хилар. Письмоца формалин-бюрократ ческ ГӀулаьлгӀан лелаьдеш ма титаьнг я, парех дикка дойкка дакъа хаьннаьца ца хьожаш дуг.

ПисьмоӀ, жалобаӀ, заявленӀаш учет юкъаЗйелла: лаьтт управленӀ («начальник нов. СтепанкО), къаьлгӀагӀ-хаьна пайсонах ӀаьдехӀаьш цхьа Ӏойчаьнаьнна ца деш дуг. Масала, соьлла дейаьрг бетта управленӀен заявленӀ ӀаьрӀ кварттер яхаьна нов. Головинас. ПО дӀтар дора квартирера ӀочукхӀитта ӀаьчаьгӀ ца хилар. УправленӀе начальника нов. Степанова цӀенӀ управленӀе ца ца ца. АлеЗенкОна тӀаьнна ӀаьгӀ. ПхьаьбаьчӀ, що шийна тӀера бохь бакьахьар: «ЙӀ тӀелхаьг: ӀаьӀкъ пӀрхета меттеп ИлгаӀн Іотоха дезаш а ма».

УправленӀе начальника нов. Степанова каст-каста тӀелхаьг поселенӀалаьца тӀаьнда беза ленӀаш сахьатаьш. ЦӀенӀ цхьаьдела ленӀаш хьоастаьлара бакъа хӀ йоаьчча хаьна цунна тӀаьбаьна торе йоаьлаш ба кхаьлгӀамӀ.

УправленӀе кулгалхоьца вешаттӀехьаьккхан домуниуралеенӀна поселенӀалашна письмоца, жалобашца, заявленӀашца хьаьжарг ГӀулаьлга ленна тӀаьхьожам лоаттабелга. Жалобаьш заявленӀашца дӀаьнара тхаьӀара ЙӀОЙ ЙУРГӀОЛАЬН БЕХКТОКХАМЕРА БОЛЛО ВАН № 1 Ӏойчаьнаьнна домуниуралеенӀна (управляющий нов. МасличенкО). ПоселенӀалашна БАЬЛ Ю ЗАЬЛЕЛЕНӀ ДАЬЛЬЬЛИН КОНТРОЛЬЛИН КАРТОЧКАШ ЖУРНАЛАШ ЛЕЛАДЕШ ДАЦ. СОЬЛХА НОЬБЕРН ДИКАБЕРН БЕТТАШКА ДӀАЧУЕННАЬА ВОРХӀ ЗАЯВЛЕНЕРА ЬАЬКХАЬ САГ ХЬЖАВАЦ: е ХУ ЛАЬЬЬЬЬ МОТТИГ А ЯЬ. Масала, квартирера ПЕНОН ЛОАЦТУ СИСТЕМА ТОАЬР ДЕХАН НОВ. Слободске еннаЧА ЗАЯВЛЕНӀ ЯЬ ХЬЖАЬ ШИ ЙУТТ СОВГӀА ХА ЬАЬЬЬЬЬЬ.

Кварттер яха нов. Сапашена № 2 Ӏойчаьнаьнна домуниуралеенӀна (управляющий нов. АлеЗенко) массехьаьца хиннаьг САЬТУЬЬ ТОАЬЛЛА ДЕХА ЯХА. ЦӀаьбаьккхьа, що дах дехар кхочаьнг ца деш ши ну дахьккхаг. ТХОЬ ТОАЬЬЬЬЬ ТӀАЬРА МӀАЬТТЕХЬАЬККХА ПЕРТАШ КХОАЬ А ЯЬЬ ТОРЕ ЙОАЬЛАН БА КЬАЬЬЬЬЬЬЬЬЬЬЬ.

УправленӀе кулгалхоьца вешаттӀехьаьккхан домуниуралеенӀна поселенӀалашна письмоца, жалобашца, заявленӀашца хьаьжарг ГӀулаьлга ленна тӀаьхьожам лоаттабелга. Жалобаьш заявленӀашца дӀаьнара тхаьӀара ЙӀОЙ ЙУРГӀОЛАЬН БЕХКТОКХАМЕРА БОЛЛО ВАН № 1 Ӏойчаьнаьнна домуниуралеенӀна (управляющий нов. МасличенкО). ПоселенӀалашна БАЬЛ Ю ЗАЬЛЕЛЕНӀ ДАЬЛЬЬЛИН КОНТРОЛЬЛИН КАРТОЧКАШ ЖУРНАЛАШ ЛЕЛАДЕШ ДАЦ. СОЬЛХА НОЬБЕРН ДИКАБЕРН БЕТТАШКА ДӀАЧУЕННАЬА ВОРХӀ ЗАЯВЛЕНЕРА ЬАЬКХАЬ САГ ХЬЖАВАЦ: е ХУ ЛАЬЬЬЬ МОТТИГ А ЯЬ. Масала, квартирера ПЕНОН ЛОАЦТУ СИСТЕМА ТОАЬР ДЕХАН НОВ. Слободске еннаЧА ЗАЯВЛЕНӀ ЯЬ ХЬЖАЬ ШИ ЙУТТ СОВГӀА ХА ЬАЬЬЬЬЬЬ.

№ 3 Ӏойчаьнаьнна домуниуралеенӀна (управляющий нов. Алифонова) ца тӀайнара ӀоаьгӀа теӀхьаьн кварттерашца БАЬАРГӀАЬНА ЯЬЬ ПИСЬМОЬ, ЖАЛОБАЬ, ЗАЯВЛЕНӀ ЬАЬСАТАЬРА ПОРЬЬЬ.

Уж тӀайна цӀенхаттӀарна кхочаьнг

ХЬИНАР ЦА КХОДЕШ

Локомотивин депо саьнна Ӏойчаьнаьнна машиннаькъа предприятенӀ партийно-паччахьалкхен тӀахьожама комитетӀ ца ца ца. Ц ца ца ца

ТЮМЕНД ДОККХА МЕХАЬЛТА

Кердачун кепа йоазон агентства корреспондентo дехарах Паччахьалхчен комитета председателе СССР мехкаьлтта доаккхача промышленности министре И. К. Байбакова дуцц Малхбузен Сибаргіеран мехкаьлтта перспективеш, из лахара а дахкхаран.

Итт шера, 1955 шера деза 1964 шу чаккхаллалца, СССР-е доаккхаш дола мехкаьлтта дожаза дуккарІа хиннад. Дідаахача шера 224 миллион тоннага кхоачаш дукха а дьаькхад. Доаккхаш дола мехкаьлтта хіара шера 18—20 миллион тонн тіаьхстер. Дунен мехкаьлтта промышленносьта деГІаахара эгара а тІех йола темпаш я ух.

Кхы а чехкарІа темпашца деГІаойаГІар газови промышленносьта. Ту хана чухь сигал бесса доагор доаккхилга 15-за лаккхенна, ХІьаьта 1964 шера 109 миллиард кубически метрага кхоачаш дукха гаа а ьыккхай.

Доагора структуре чІоагІГІа доарХІам дола толамаш дьхад уьх тІехьарча итт шера. Нагахьа санна 1951 шера юкъарча производстве мехкаьлттан газон 22,3 процент уьдьлн дозал лоаннаш хиннадае, 1964 шера 51,5 процент лаьхар дар. Тіаккха, Дідаахача шера ССР-е дьаькхача доагорах аьхнеш совгІа дар цуш прогрессивни тайпаш да мехкаьлттен гази. Ту керриганеша а паччахьалкхенна доккхий экономически пайдан дьаьд.

Мехкаьлтта чІоагІГІа дуккарІа доаккхача керриганеш а доарХІам йола Шоллагі Баку шовех газа Башкирера, Татарера, Куйбышевера, Оренбургера, Пермера мехкаьлтта доаьлла моттигаш. ХІанз ду областташка, е ца маДарра аьлча Юкъерчаьа-Волжски экономически района доазонашка дерригача а мехкаьлттах 70 процент доаккх. ТІехьа тІайоаГІа-ча хана а ду районе дуккарІа мехкаьлта дьаькха дарХІ.

1980 шу тІаккхчаьн 700 миллион тонн мехкаьлтта доаккхача керриганеш йоаьлча цаГ кургьа Малхбузен Сибаргіе, цунна юкъе къаьстта Тюменски область.

Ту районе тІа хІана яхаЙ вай мехкарча мехкаьлттахойн газовикийн уйлаЬ?

Уьхаза я мехкаьлттен гази йоаьлла кин бола бассейн, цунах аьа бокъо а йолаш оаг кхоалагІа Баку. Дуухьал цхьан Тюменски областе мехкаьлта доаьлла 20 гаргга моттиг гучаьлкхай.

ИІаьхий я Малхбузен Сибаргіе сигал бесача доагорах а. 1953 шера Обби губа оаЬача — Новопортовски. Разведочни скважинаЬ дебиташ дийнахь — бус 1 миллион оаГара 2 миллион кубически метрага кхоачаш я.

Дукха ха йоаьщаш Тазовски газ йоаьлларча моттиг къъдбехьен-малхбузеьха 320 километр йоаьчча Пурнейски майдане чІоагІГІа кІедж техар газо, йокхча дебит а йолаш. Еррига а Малхбузен Сибаргіа гучаьлкхай газ йоаьлла 25 моттиг, йокхча запасаш а йолаш.

Ту керриганеша а хетадолийт мехкаьлттен газн йоаьлла моттиг лахара Іаьлаьмате чІоагІа уйла тІаоаьшаш моттиг я Тюменски области кхаьлдаседа дакъа аьлна. Из Малхбузен-Сибаргіа эггара а перспективнеГІа йоаьлла я.

Цхьаьакъа белгалдаккха деза Тюменски хІаьта еррига Малхбузен-СибаргІеГІен мехкаьлтта а газ а йоаьлла районан кареерзаяр йоаьнна хаЬонаш йоаьщаш хилар.

Цигача территори чІоагІГІа ушалаш е торфиникаш йолаш, дукха доаха хиин царех хьакхета гаьнаш доаьлаш я. Оьь яха хиЙ іаьржа денна хана йоккха моттиг хиЙ тІаьлаьлий кьайла йоаьл, хІьаьта цу іаььта - я ликка дукха мехкаьлтен гази йоаьлла моттигаш. КІезига халонаш оттаг из моттиг машиннаьькъан промышленнин базаштен гаьна хиларца дуьздена а. Цхьаьакъа уж керриганеш эшаде йиш йоаьш да.

Хьалхеьха а даьча доарХІамаша хьахьокх, цигара итташ миллионаш тоннаш мехкаьлттен итташ миллиардаш кубометраш гази яккха йиш хилар. Цхьаьакъа из рузка цигара хьаьаккхаро Дідаахарца хьаьдо йоккхий дешаш кхоачаНцелга, царех эггара хьалхарча арГІана деаГІар Іаьлаьмате.

Дідаахарца йоккхий газ провоДаш ели ду белаьхьа. ХІанз газ йоаьлларча Березово яхача моттигашкара Урале діа Сосен яха город йоаьчча кхаччалца юлаш я газопровод. Уьх шера из діаХехетарГІа Газлин-Урал яхача газопроводах. Тазовски месторождинера СССР европейски центре кхаччалца йоа йоккха газопровод йиллиз дерХІ. Цунна діатоХаргьа Тюменски области йоаьлла кхаьлдасеДча месторождинешкара йоаГІа газопроводаш.

Шенхаштта теркам тІабахийтаб машиннаьькъашта. Мехкаьлтта районашка тохкаш йоаьчча моттигашка оборудованни материалаш тІаьхХьара, мехкаьлттен гази йоаьлла мотигаш чечкагІа кареерзаяра чІоагІа аьттун боккхаргьа цар.

Къаьстта доарХІам болаш хІама да Малхбузеьча СибаргІа энергетически база йиллар. Боккха низ бола электростанции хьалхе дерХІ Сургута районе, хетаргьаха из тюменски мехкаьлтта промышленносьта керриганеьхьа йоаьлла.

Промыслаш дагаьнрозенергеца Іалапъьара тайп-тайпара мощность йоаьчча электропередачий линей юкъарча сетаца віашаргІюха езаргьа уж.

Скважинаш сихагІа йоаьхилга віашаргІехьдаккха деза тюменцана. Дикача геологически хьалаша, кхычарга диллача кІаьдагІа пороцаш хиларо, бурун кІоарга тоха на дезаро йиш хулийтаргьа скважинаш чечкагІа яха. 1600—2500 метр кІоарга йоаьла скважинаш 10—20 дийнахьа йоаьха лургхилларга дог даьа доагІа. Опыто баькъу из де йиш хилар.

Бурув чечкагІа тохара бригадаш диканга маневренни станокашца, еІгача сиЛавай турбаШца, чІоагІачча осташа, сиха лелачча транспортаца Іалаьщье еза.

Мехкаьлттен гази йоаьлла дукхагІа йоаьла моттигаш, ушалаш, хий латташ хилар баьхьан долаш Татарея кхычча районошкеи санна масаначхьа а мугІарех е батареех скважинаш яха йиш хургьаш. Иштта хьалашка наькъашн трубопроводаш яхха хала хургьа, царга дукха средствашн къаьстаран діа а ГІерг-ба. Нуцуька махулла хуьлгІа пайда эпарГІа Іан замах чечкка шан наькъашн хьа а деш йоаьхаш латтача скважинашта тІаьлаХ йиш йоаьча ганах. Аьккийн хий эттачеи ханашка хий тІа ца кхоачача моттигашка баЬхаш де деза е искусственни майдан хьаье еза, цигара оаГІара-кустовой хьасаье бурув тохарГІодаш.

Цхьан скважинеча шин-кхаь мехкаьлта тІоанах цхьан ханна кхаьст-кхьаьста эксплуатаци яро йиш хулийтаргьа бурув тохаш ду баьхьан цкка кІезигге а средствашн кхое я. Из дара обсадни эксплуатационни колонна диаметр йоккхагІа е еза. Из ду эпарта хьежжа скважинна чу шиЙ е кхоъ мугІа насосно компрессорни турбаш чуяьгІа я хІара тІоа шиЙ мугІарагІа болх бит хилийтара а. Баькъа иштта тъалашка а 30—40 процент металлин средствашн кходе йиш хургьа вай.

Поаьшаьнца дагаьнн хьалдоагІара шерра юкъе доаьлле деза шинкхаь тІоана цхьан ханна кхаьст-кхьаьста хий чудохийтилга. Из лина хургда мехкаьлттен гази яккхарча, кхаьстта Тюменерча моттигашкара.

Цхьан ханна цхьан скважинна чура массехи тІоанашкара мехкаьлта даккхарои сигІа-кустовой бурув тохарон боккха пайда бергьа. Цу районе промыслашка шерра юкъеЙоаьлаергьа погружной электроцентробежни насосаш, мехкаьлттен гази Іоаьдеш йоаьла цхьан турбах лаГта системе, дукхха кхыйола техНически средствашн. Цу керриганеша йиш хулийтаргьа Тюменера мехкаьлттен гази чечкагІа каралерзаде, расходаш кІезигге.

Тюменера мехкаьлта целине хІанзеьха а дукха советски ях ба кхаьлеьлаг. Мехка массе а миНистера уьхаза баьхьиб шоай гІулаьх довзаьш дезаш бола тешаме а опытни а мехкаьлтахой, газовикаш, гІишлонхой.

(АПН).

МАРИОНЕТКАЙ ПОЛИТИКА ЧАХЬЯЛАЦ

ЛОНДОН, 30 март. (ТАСС). Конго столицера — Леопольдвилера хоржамаш тІехьадаха ваина решени яьй Чомбе правительства. Ту хьакъеьха хоам бир Леопольдвила радиос. Рейтера агенстера корреспондентo Леопольдвилера хьадечча кьамаьлаз, хоама тІа йоаХ, хоржамаш хургдоаГІа ди тІехьаГІо діаГІахйкадергІа.

Белгаза аьлча Чомбе хоржамашта хьоазадь гІулаьхсан чаКх ца доаьлаш дисара маІан дозал я леопольдвилеки Іаьдалий из решени. 28-ча марта хила деазш дар Леопольдвилера хоржамаш. Цхьаьакъа, городе бахача наха бойкот йир царна.

БАНКРОТСТВО ХИННАЧА ПОЛИТИКА ХЬЕХАМ

ЛЮССЕЛЬДОРФ, 30 март. (ТАСС). Кхоккам кІаьдбарца моастагІаЙ долаш а халкъаш машарг кхерамзен Іалашье ГІертар терхаг ца деш а йола политика Іаьа аьхара тІаьхьаьмаш деш къамаьлаш дир малхбузенгермански канцлера Эрхарден канцлер хиннача христиан-ско-демократически союза председателе Аденауэрен.

Дюссельдорфе хиннача ХДС митинге ше къамаьл деш, Аденауэра «хкераме я» аьлар машарг аьхара политика. Цо аьлар, «хиннача тайпара берзат далаьнзар» франко-малхбузенгермански договорах. Аденауэра корзаГІоььна дувцар Европейски экономически сообществаца дакъа лоацача паччахьалкхенний «Европейски политически союз» віашаргІюлларг хьакъехьарча деша цкьоаГІо ца хилар.

Канцлера Эрхарда могаЙора, маДарра аьлча, нацистски тІема ундаьлоцца амнисти ялора аьхара форма йола, дукха ха йоаьщаш ФРГ бундестаРа ях решени.

Кьалбаседа-атлантически блокагІа йоллаРча Малхбузен Германе партнерашкара Эрхарда ліайийкар «НАТО-реформаш», тІаьнаанаР шакхе а германски паччахьалкхе юкъе а йолаш атомни йоаца зона Европе хьаЛра хьакъехьара предложеньш. Цо аьлар, НАТО-на хьоаьхе дакъа лоацитІа діаХо йодача хана а керттера бонски политика хургьа аьнна.

ПЕНТАГОНА КЕРДА ПРОВОКАЦЕШ

ВАШИНГТОН, 30 март. (ТАСС). Кьуьбехьен Вьетнама хиндра оагІоьн порадеш я США 7-ча флота 12 эсминецн тральщикн, яхаш хоам бу Сайгонера американски газетий корреспонденташа. Цун сонГІа, хиндра оагІоьн хІара денна зувш лен США тІема-форда флота самолеташ. Уж земаш дахара маІан да чехьарий дувцарий джонсаш партизаний дий хьажа Пертилгга. Герз, йица доах аьнна хеташ дегабуьлан баьчь джонкшата тоаш тоха мухъа беннаб американски кемашта, яхаш хоам бу «Лос-Анджелос таймс» яхача газето. 7-ча флота командоаре Вашингтонагара діаДех, йоах газето, 1100 метр віаьхьа йоаьш Кьуьбехьен Вьетнама еррига хи йиСт айхьа діаХьовлар духьх ха деш йола хІанзара соединенеш, шоллагІа дунен тІом лаьттача хаьара ха деш хинна духха кемашн ха а теха, чІоагІаьлгІа.

«НЬЮ-ЙОРК таймс» яхача газето ялу, 7-ча флота кемаша иштта эуь 17-ча паралелла кьлбаседенгахьара ДРВ хи йиСт а, цхьаьакъа, цунах дола бакъдарш кьайла лоаттаьедо да.

США доккхий тІема-форда нисаш Кьуьба-Малхбоаьен Аье хи йистаца тІаоэар — цкъа ца районера тІом шербара тІаБерзаьдь. Пентагона керда провокационни гІа.

ДЕРРИГА А БАРТ-ЦХЬОАГІО ЧІОАГІЪЯРА

ХІаназа чаккъььнинача КПСС ЦК Пленума а, цига тІаийпача документташта а — «СССР юрта боахам діаХо деГІаболабафа саггота диноа дарГдоаНча гІулаккхеха» «Коммунистически боахлойн партей виналаш 1965-ча шера 1—5 марта консультативни віашаГІхетара итогех» яхача соцамашта, — КПСС ЦК Хьалхарча секретара Л. И. Брежнева доклада а чІоагІа теркам тІабахийта да социалистически мехкий хеНа беазуь.

«Деррига а барт-цхьоаГІо чІоагІъяра» — уж деНаш керте а отдаьлаь арабаькхкхаб «Нейес Дейчланд» яхача газето КПСС ЦК Пленума «Коммунистически боахлойн партей виналаш 1965-ча шера 1—5 марта консультативни віашаГІхетара итогех» яха цо. Газетаца хоамаш ду «СССР юрта боахам діаХо деГІаболабафа саггота диноа дарГдоаНча гІулаккхех» яха сонГІ тІаийнца Пленуьмо, яхаш.

КПСС ЦК Хьалхарча секретара Л. И. Брежнева яьча доклада, шерра изложенеш хьалхарча оагІоьнан тІа аранькхай центральни болгарски газеташа.

Советски халкъа материальни хьал-торо хадданза деГІаухилга Іаьлаьщарн цун культурин боарам лаькхбаРан КПСС-о шиЙ берригА низ тІаУхийташ хилар белгалдоаХ газеташа.

Кепа йоазон тІа иштта арадьхаХ Пленума тІаийпца соцамаш а.

Л. И. Брежневеи М. А. Сусловен докладех тІаийпачча КПСС ЦК Пленума а соцамаш изложенеш аранькхай «Борба» «Политикен» яхача белгалдоаГІ газеташа.

«Борба» яхача газето иштта аранькхкхай КПСС ЦК Хьалхарча секретара «СССР юрта боахам діаХо деГІаболабафа саггота диноа дарГдоаНча гІулаккхех» яхача доклада изложени а.

«Экономика законашка хьежа деГІаккхуьна юрта боахам. Юкъара гІулаккхаш юкъара дехарани — из ба барт-цхьоаГІонга дуга ниКъ», «Юхаметта да йоаЛайча арГьыд дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама барт-цхьоаГІо. СССР-юрта боахам діаХо деГІаболабафа наькъашн» — цу тайпара кертайоазон а доаланй аранькхай Пленума материаланн «Штандар плодых», «Глос працы» яхача польски газеташа.

Юрта боахам деГІаболабафа хьакъехьара доарХІамера проблемаш йийцай Пленуме, яхаш белгалдоаХ «Жиче Варшавы» яхаче газета. Газете кертаГІдеах, кердача пхе шера планах паччахьалкхенга гІолла а

Конго Республика (Браззавиль). Браззавилера хи тІара порт.

С. Преображенске сурт.

ТАСС фотохроника.

Дукха ха йоаьщаш Тазовски газ йоаьлларча моттиг къъдбехьен-малхбузеьха 320 километр йоаьчча Пурнейски майдане чІоагІа кІедж техар газо, йокхча дебит а йолаш. Еррига а Малхбузен Сибаргіа гучаьлкхай газ йоаьлла 25 моттиг, йокхча запасаш а йолаш.

Ту керриганеша а хетадолийт мехкаьлттен газн йоаьлла моттиг лахара Іаьлаьмате чІоагІа уйла тІаоаьшаш моттиг я Тюменски области кхаьлдаседа дакъа аьна. Из Малхбузен-Сибаргіа эггара а перспективнеГІа йоаьлла я.

Цхьаьакъа белгалдаккха деза Тюменски хІаьта еррига Малхбузен-СибаргІеГІен мехкаьлтта а газ а йоаьлла районан кареерзаяр йоаьнна хаЬонаш йоаьщаш хилар.

Цигача территори чІоагІа ушалаш е торфиникаш йолаш, дукха доаха хиин царех хьакхета гаьнаш доаьлаш я. Оьь яха хиЙ іаьржа денна хана йоккха моттиг хиЙ тІаьлаьлий кьайла йоаьл, хІьаьта цу іаььта - я ликка дукха мехкаьлтен гази йоаьлла моттигаш. КІезига халонаш оттаг из моттиг машиннаьькъан промышленнин базаштен гаьна хиларца дуьздена а. Цхьаьакъа уж керриганеш эшаде йиш йоаьш да.

Хьалхеьха а даьча доарХІамаша хьахьокх, цигара итташ миллионаш тоннаш мехкаьлттен итташ миллиардаш кубометраш гази яккха йиш хилар. Цхьаьакъа из рузка цигара хьаьаккхаро Дідаахарца хьаьдо йоккхий дешаш кхоачаНцелга, царех эггара хьалхарча арГІана деаГІар Іаьлаьмате.

Дідаахарца йоккхий газ провоДаш ели ду белаьхьа. ХІанз газ йоаьлларча Березово яхача мотгигашкара Урале діа Сосен яха город йоаьчча кхаччалца юлаш я газопровод. Уьх шера из діаХехетарГІа Газлин-Урал яхача газопроводах. Тазовски месторождинера СССР европейски центре кхаччалца йоа йоккха газопровод йиллиз дерХІ. Цунна діатоХаргьа Тюменски области йоаьлла кхаьлдасеДча месторождинешкара йоаГІа газопроводаш.

Шенхаштта теркам тІабахийтаб машиннаьькъашта. Мехкаьлтта районашка тохкаш йоаьчча мотгигашка оборудованни материаланн тІаьхХьара, мехкаьлттен гази йоаьлла мотгигаш чечкагІа кареерзаяра чІоагІа аьттун боккхаргьа цар.

Къаьстта доарХІам болаш хІама да Малхбузеьча СибаргІа энергетически база йиллар. Боккха низ бола электростанции хьалхе дерХІ Сургута районе, хетаргьаха из тюменски мехкаьлтта промышленносьта керриганеьхьа йоаьлла.

Промыслаш дагаьнрозенергеца Іалапъьара тайп-тайпара мощность йоаьчча электропередачий линей юкъарча сетаца віашаргІюха езаргьа уж.

Скважинаш сихагІа йоаьхилга віашаргІехьдаккха деза тюменцана. Дикача геологически хьалаша, кхычарга диллача кІаьдагІа пороцаш хиларо, бурун кІоарга тоха на дезаро йиш хулийтаргьа скважинаш чечкагІа яха. 1600—2500 метр кІоарга йоаьла скважинаш 10—20 дийнахьа йоаха лургхилларга дог даьа доагІа. Опыто баькъу из де йиш хилар.

Бурув чечкагІа тохара бригадаш диканга маневренни станокашца, еІгача сиЛавай турбаШца, чІоагІачча осташа, сиха лелачча транспортаца Іалаьщье еза.

Мехкаьлттен гази йоаьлла дукхагІа йоаьла моттигаш, ушалаш, хий латташ хилар баьхьан долаш Татарея кхычча районошкеи санна масаначхьа а мугІарех е батареех скважинаш яха йиш хургьаш. Иштта хьалашка наькъашн трубопроводаш яхха хала хургьа, царга дукха средствашн къаьстаран діа а ГІерг-ба. Нуцуька махулла хуьлгІа пайда эпарГІа Іан замах чечкка шан наькъашн хьа а деш йоаьхаш латтача скважинашта тІаьлаХ йиш йоаьча ганах. Аьккийн хий эттачеи ханашка хий тІа ца кхоачача мотгигашка баЬхаш де деза е искусственни майдан хьаье еза, цигара оаГІара-кустовой хьасаье бурув тохарГІодаш.

Цхьан скважинеча шин-кхаь мехкаьлта тІоанах цхьан ханна кхаьст-кхьаьста эксплуатаци яро йиш хулийтаргьа бурув тохаш ду баьхьан цкка кІезигге а средствашн кхое я. Из дара обсадни эксплуатационни колонна диаметр йоккхагІа е еза. Из ду эпарта хьежжа скважинна чу шиЙ е кхоъ мугІа насосно компрессорни турбаш чуяьгІа я хІара тІоа шиЙ мугІарагІа болх бит хилийтара а. Баькъа иштта тъалашка а 30—40 процент металлин средствашн хьоде йиш хургьа вай.

Поаьшаьнца дагаьнн хьалдоагІара шерра юкъе доаьлле деза шинкхаь тІоана цхьан ханна кхаьст-кхьаьста хий чудохийтилга. Из лина хургда мехкаьлттен гази яккхарча, кхаьстта Тюменерча мотгигашкара.

Цхьан ханна цхьан скважинна чура массехи тІоанашкара мехкаьлта даккхарои сигІа-кустовой бурув тохарон боккха пайда бергьа. Цу районе промыслашка шерра юкъеЙоаьлаергьа погружной электроцентробежни насосаш, мехкаьлттен гази Іоаьдеш йоаьла цхьан турбах лаГта системе, дукхха кхыйола техНически средствашн. Цу керриганеша йиш хулийтаргьа Тюменера мехкаьлттен гази чечкагІа каралерзаде, расходаш кІезигге.

Тюменера мехкаьлта целине хІанзеьха а дукха советски ях ба кхаьлеьлаг. Мехка массе а миНистера уьхаза баьхьиб шоай гІулаьх довзаьш дезаш бола тешаме а опытни а мехкаьлтахой, газовикаш, гІишлонхой.

(АПН).

СПОРТ

ВОЛЕЙБОЛ

«А» классе чуйоаГІача волейбольни командашта юкъе хьалаРча мотгиг яккхара яхь йоаьленай Ташкенте. Юхььаьнца толам баланнар грозненски («Спартака», Московски «Локомотив» яхача команДаша ловзаш счет 1:3 йолаш йийнар из. Баькъа, діаХо ловзаш іІаккха а да эшаш котбььлар грозненцан. Масала «АлгаГ-фрунзе (счет 3:0), «Динамо» Ереван (3:0). Кастта Ташкентера «Динамо» командца віашаргІ-кхетарбоа вайбаьаш.

●

ШАХМАТАШ

Уьх деношка шахматех ловзаш хьалхара мотгиг яккхара яхь діаХьоьл я Рессовета «Спартак» яха общество. Тайп-тайнарча общественай шахматисташ да ну яььс діаХа ха. ЦаРІа юкъе ба спорта мастер Дорошкевич («Труд»), мастерала кандидат волл Алимов («Спартак»), цьхьалагІа разрил йола Мальсагов («Спартак») дукхха кхыйбаРш.

«Спартак» сакъердаме да ян. БаЬоркин, Хасанов, Дорошкевич, Мальсагов, кхыйбаРш а ловзаш дола віашаГІхетаРаш. Иха тур йистеньначул тІехьаГІа хьаьхх ва Хасанов, цуна 4 очко, цьхьаГІа чотгиг Алимовн, кхоалагІча мотгиг БаЬоркинн бе.

О. НИКОЛАЕВ.

●

ШАШКАШ

Уьх деношка Грозненра шахматни клубе йІаьх кІеГка йолча шашкех ловзаш. Мацаьа наха юкъе хинна яхь йистеньнай. Хьалхара кхо мотгиг йийкъар В. Сиденко, Н. Трапицина («Труд»), Н. Никитина («Спартак»). 12,5 очко ьькхкай цар хІаРаие. Чемпиона пІи яккхара цхьа матч хургьа царна юкъе.

ИнгалгІа мотгиг ва итт очко ьькха С. Абдулхалимов («Урожай»). Кастта шашкех ловзаш РСФСР-а хьалдаРа мотгиг яккхара. Грозненски ях дакъа лоаньаш хургьа уж. Цигаьй шашисташ віашаГІхетаргьа Дагестанера, Краснодарера, Черсийн-Балкхароера, Ставропольера командашца.

В. ЛАНСКОЙ.

●

БАСКЕТБОЛ

Ши ца ха Минеральные воды яха-ча городера «Локомотив» яха баскетбольни команда. Грозне хьалаГІа ена. Шозза віашаГІхийтар из вай «Труз» команда баскетболисташца. Хьалхарча дийнахь ловзаш йийнар вай маІача наьха команда, хІьаьта баскетболисташ котЬьлар.

Дика ловз «Труд» яха маІача наьха команда шоллагІа дийнахь, баькъа кот-м балаиэар. Вай кхалнаьха команда счет 44:40 йолаш цІььхха а котььлар.

Кхы а массехказа віашаГІхетаргьа тІаьлий Грозненра баскетболисташа, цуна тІехьаГІа йоллаРгьа Кьлабаседа Кавказа машиннаьькъаЙ баскетболисташа юкъера ях.

Д. КОДЗОЕВ,

баскетбола судакой республикански коллеге председатель.

Вай планета погода

МИШТА ХУРГБА АПРЕЛЬ

Віаьсти холуш я, уьх тІехьхарча деношка Советски мехка европейски территоре тІа морхаша малх каст-каста кьайлабаьхабале а. Дийнахьа кхьметтел Малхбузен СибаргІеГІен Казахстане а лаьцар йіовхало. Средни Азе арктически фон массаша маганаар віаьстан йіовхал ошае. Байсашка еш йола ГІор йІаьхлаш. Кьилбаседене юхь морцаш дийлхача лайна меттел делха доладеннад тІаьда лоан доГІеи. Боьъонца дола доГІа а дийла, маДх хьежар Москве. Цхьаьакъа, Кьулбеьхен СибаргІа хІанз а латташ Іа да. Ткъаь итт градус шеслал оттаг нагахьа мара ца ухлаш хІама дар Красноярски краеен Иркутски областеи.

ХьаГІаэттаб апрель — долха хиин доастаУш, доаладенна лаьтта лай чоаГІа тІоа боХаш йола віаСти чІоагІа тІайолаенна ха. Вай мехка цхьан хьаНа хул центральни зоне — віаьстеи Гаьнарча Кьулбеьхене бирса Іа.

Апрель шийла хургба аьнна хеташ ба вай мехка кьилбаседегахьарча европейски даька тІа. Юкъера лаьрХІаГІа бетта температура боарамерчул 2 градус лохаГІа хургьа, дукха йоачаш хургьа. Центральни районен Украинен массаза а санна хургьа температуреи йоачашн.

Тоъал шийла хургьа хьалхарча шин кІирах. Сецца цьхь погода а йоацаш лоха температура хила тарду хьалхарча итт дийнахьа. Центральни областашка ,Белоруссе, Прибалтике, Кареле лоаш а лелхаш дарц хьуьзаргьа. Украинеи Молдавеи — тІаьда лоа. Цул тІехьаГІа віайхаГІа хургьа. ШоллагІа итт да чаккхоаллаш кьилбаседене — 4—9, центральни зоне — 12—17, кьулбеьхене — 17—22 градус хургьа нолад лаккхеха.

Цкъа лаьхлуш, тІаккха — лохлуш, ноьл градусга гІолла лаьргьа апрель бетта деннен бийсанна юкъера температура. Цу цхьан ханна башаргба лай тІоа. Ди кхуьчаьаа бІаьстан юхьера йоачаш хургьа. Кьилбаседа Кавказе хьалхарча декадех хила тарду уж, бетта юкъе — Украине а Крымеи Кавказен Іаьржача форда хи йистаца гІолла а, кхоалагІа декаде— Молдаве. Поволжье тІоагІа доГІаш белхарга шоллагІчеи кхоалагІеи декадашна.

Урала дехьа кІезиг-дукха шеллал лаьттачул тІехьаГІа віоаьбала бесаш ба апрель. Юкъера лаьрХІаГІа бетта температура массаэарчул цхьа-шн градус лаькхаГІа хургьа Малхбузен СибаргІеи Красноярски краеи, Иркутски областа, Казахстана кьулбеьхене Средни Азе. Хьалхарча декаде дийнахьара температура Малхбузен СибаргІа 15—20, Туркмене—35 градус віоьхха хургьа. КхоалагІча декаде Гурьевски, Актюбински, Кзыл-Ордински областашна муХ чІоагІа хургба, дом айбаь мух барГба. Малхбоаьеи СибаргІеи Гаьнарча Малхбоаьеи хьалхарча шин кІирах шийла хургьа аьнна хеташ да, шоллагІа ва бетта — віайха.

Михаил СОРОЧИНСКИЙ, прогнозий Іилма-тохама ниститута Іилман болхло.

(АПН).

Пайдане семинар

Уьх деношка А. П. Чехова цІерачча республикански библиотеке юрташкарча, районашкарча, городашкарча библиотекай заведующий семинар хилар. 1964 шера республикерча библиотекаша баьлоьх бийнар семинаре.

Дукхха дуккарІа хиннаб ну цхьан шера книжкаш дешаран, библиотекашка каст-каста хул саькъердаме декцеш, беседаш, массанена діаХозаш ешаш йола читкаш. Цхьаьакъа, цхьаьолча библиотекай балхаца кхоачаМбоацараш а да. Парех я Советски, Ведана, Ножай-Юрта районий а город Грознера №№ 1, 3, 5 йола а библиотекаш. ЧІоагІа кІезигбеннаб ну библиотекашкара книжкаш дешаран.

Уж кхоачаМбоацараш діаХачарах кьамаьлаш дир семинаре.

Республикански библиотека методически кабинета заведующий Т. И. Григорьевас лиха доаьшаш дийнадер В. И. Лениная йола проведенеш мишта ловзаьнийта еза книжкаш деначарна. БІаьстан кхаьнкара балхаш доладенна хана малагІча юрта боахама литературана пропаганда е еза дийцар ну библиотека методиста В. Разгильдиеве. ДикагІйолча библиотекай болхлоша шоай опыт діа-юха йовзийташ кьамаьлаш дир семинаре.

И. БЕРЛИЗЕВ.

Нохч-ГІаГІІай культура министерстве методист.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Город Грозне, Моздокски улицаГІа, № 13, кв № 8 вахача гр-нна **Клочков** Василий Ивановича суде деннад город Грозне, Моздокски улицаГІа, № 13, кв. № 8. яхаш йола шиЙ сесаг **Клочкова** Валентина Васильевна ше йитарах дола доШ.

Дош дувцаргІа город Грозне, Ленински района халнъа суде.

Город Грозне, Казиенски улицаГІа, № 11 йолча цІаГІа 6-ча квартире яхача гр-нас **Степанова** Тамара Александровнас суде деньш Ставропольскеи юрта Прикумски района Тамузловское яхача юрта вахача шиЙ мьЬрагара **Степанов** Михаил Пантилеевичагара ше хьаЛарах дола доШ.

Дош дувцаргІа Ставропольски юрта Прикумски района халнъа суде.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный Щева фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехткоклама секретара — 2-45-48; партийни вахарен, промышленния, юртоболамен, письмойн отделий — 2-25-72; корректорсте — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революше проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий». Проспект Революции, 7/84.

СФ05218. Заказ № 1969.

Доаьзол деньъара

Николай БАЙБАКОВ, СССР Министр

Хіаназа чаккъььнинача КПСС ЦК Пленума а, цига тІаийпача документташта а — «СССР юрта боахам діаХо деГІаболабафа саггота диноа дарГдоаНча гІулаккхеха» «Коммунистически боахлойн партей виналаш 1965-ча шера 1—5 марта консультативни віашаГІхетара итогех» яхача соцамашта, — КПСС ЦК Хьалхарча секретара Л. И. Брежнева доклада а чІоагІа теркам тІабахийта да социалистически мехкий хеНа беазуь.

«Деррига а барт-цхьоаГІо чІоагІъяра» — уж деНаш керте а отдаьлаь арабаькхкхаб «Нейес Дейчланд» яхача газето КПСС ЦК Пленума «Коммунистически боахлойн партей виналаш 1965-ча шера 1—5 марта консультативни віашаГІхетара итогех» яха цо. Газетаца хоамаш ду «СССР юрта боахам діаХо деГІаболабафа саггота диноа дарГдоаНча гІулаккхех» яха сонГІ тІаийпача Пленуьмо, яхаш.

КПСС ЦК Хьалхарча секретара Л. И. Брежнева яьча доклада, шерра изложенеш хьалхарча оагІоьнан тІа аранькхай центральни болгарски газеташа.

Советски халкъа материальни хьал-торо хадданза деГІаухилга Іаьлаьщарн цун культурин боарам лаькхбаРан КПСС-о шиЙ берригА низ тІаУхийташ хилар белгалдоаХ газеташа.

Кепа йоазон тІа иштта арадьхаХ Пленума тІаийпца соцамаш а.

Л. И. Брежневеи М. А. Сусловен докладех тІаийпачча КПСС ЦК Пленума а соцамаш изложенеш аранькхай «Борба» «Политикен» яхача белгалдоаГІ газеташа.

«Борба» яхача газето иштта аранькхкхай КПСС ЦК Хьалхарча секретара «СССР юрта боахам діаХо деГІаболабафа саггота диноа дарГдоаНча гІулаккхех» яхача доклада изложени а.

«Экономика законашка хьежа деГІаккхуьна юрта боахам. Юкъара гІулаккхаш юкъара дехарани — из ба барт-цхьоаГІонга дуга ниКъ», «Юхаметта да йоаЛайча арГьыд дунен халкъашта юкъерча коммунистически болама барт-цхьоаГІо. СССР-юрта боахам діаХо деГІаболабафа наькъашн» — цу тайпара кертайоазон а доаланй аранькхай Пленума материаланн «Штандар плодых», «Глос працы» яхача польски газеташа.

Юрта боахам деГІаболабафа хьакъехьара доарХІамера проблемаш йийцай Пленуме, яхаш белгалдоаХ «Жиче Варшавы» яхаче газета. Газете кертаГІдеах, кердача пхе шера планах паччахьалкхенга гІолла а

Цунна ГІехьа хьаье йолаергьа Усть - Балыкагара - Новосибирска оаГІорахьа, Оба діоаХхала йоаьла вовж мехкаьлтта провод. Уж магистралаш діатохаргьа эггара кертерча Уфа-Иркутск яхача транссибирски мехкаьлтта проводах. Цо йиш хулийтаргьа еррига СибаргІеГІен Дальни Востокн йоаьчча мехкаьлттаца йиза Іаьлаьте.

ДіаХо дергда йоккхий газ провоДаш ели ду белаьхьа. ХІанз газ йоаьлларча Березово яхача мотгигашкара Урале діа Сосен яха город йоаьчча кхаччалца юлаш я газопровод. Уьх шера из діаХехетарГІа Газлин-Урал яхача газопроводах. Тазовски месторождинера СССР европейски центре кхаччалца йоа йоккха газопровод йиллиз дерХІ. Цунна діатоХаргьа Тюменски области йоаьлла кхаьлдасеДча месторождинешкара йоаГІа газопроводаш.

Шенхаштта теркам тІабахийтаб машиннаьькъашта. Мехкаьлтта районашка тохкаш йоаьчча мотгигашка оборудованни материаланн тІаьхХьара, мехкаьлттен гази йоаьлла мотгигаш чечкагІа кареерзаяра чІоагІа аьттун боккхаргьа цар.

Къаьстта доарХІам болаш хІама да Малхбузеьча СибаргІа энергетически база йиллар. Боккха низ бола электростанции хьалхе дерХІ Сургута районе, хетаргьаха из тюменски мехкаьлтта промышленносьта керриганеьхьа йоаьлла.

Промыслаш дагаьнрозенергеца Іалапъьара тайп-тайпара мощность йоаьчча электропередачий линей юкъарча сетаца віашаргІюха езаргьа уж.

Скважинаш сихагІа йоаьхилга віашаргІехьдаккха деза тюменцана. Дикача геологически хьалаша, кхычарга диллача кІаьдагІа пороцаш хиларо, бурун кІоарга тоха на дезаро йиш хулийтаргьа скважинаш чечкагІа яха. 1600—2500 метр кІоарга йоаьла скважинаш 10—20 дийнахьа йоаха лургхилларга дог даьа доагІа. Опыто баькъу из де йиш хилар.

Бурув чечкагІа тохара бригадаш диканга маневренни станокашца, еІгача сиЛавай турбаШца, чІоагІачча осташа, сиха лелачча